# Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2023, sen. zn. 29 ICdo 137/2022, ECLI:CZ:NS:2023:29.ICDO.137.2022.3

**Číslo:** 62/2024

**Právní věta:**

Pokyn zajištěného věřitele ke zpeněžení zajištění podle § 293 odst. 1 insolvenčního zákona je procesním úkonem, jehož účinky insolvenční soud zkoumá podle toho, jak byl navenek projeven, nikoliv podle toho, jestli mezi projeveným procesním úkonem a vnitřní vůlí jednajícího je skutečný souhlas.

Jestliže insolvenční správce dlužníka vyvine předběžnou iniciativu ke zpeněžení zajištění prodejem mimo dražbu (např. inzercí takového prodeje na inzertních portálech) v době, kdy zajištěný věřitel stále může udělit pokyn k jinému zpeněžení zajištění, není vyloučeno ani to, že iniciátorem sdělení, že je zde příležitost zpeněžit zajištění prodejem mimo dražbu za určitou (dosud nejvyšší) nabídku, adresovaného zajištěnému věřiteli, bude insolvenční správce dlužníka. „Pokyn“ zajištěného věřitele se v takovém případě může omezit na „přitakání“ takovému postupu (souhlas s ním). Jen proto, že akceptace postupu navrženého ohledně zpeněžení zajištění insolvenčním správcem dlužníka, projevená v podání zajištěného věřitele, bude v některých případech vyžadovat znalost vůle projevené insolvenčním správcem dlužníka při návrhu takového postupu zajištěnému věřiteli, nelze mít procesní úkon, jímž zajištěný věřitel onen postup akceptuje, za vadný (nevyvolávající zákonem předjímané účinky).

**Soud:** Nejvyšší soud

**Datum rozhodnutí:** 31.07.2023

**Spisová značka:** 29 ICdo 137/2022

**Číslo rozhodnutí:** 62

**Číslo sešitu:** 6

**Typ rozhodnutí:** Rozsudek

**Hesla:** Insolvenční řízení, Pohledávka přednostní, Zpeněžování

**Předpisy:** § 14 odst. 1 IZ
§ 289 IZ
§ 293 IZ
§ 41 o. s. ř.
§ 7 IZ
§ 9 IZ

**Druh:** Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

**Sbírkový text rozhodnutí:**

*Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 16. 6. 2022.*

## I.
## Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem ze dne 18. 2. 2022, Krajský soud v Ostravě (dále jen „insolvenční soud“):

> [1] Zamítl žalobu, jíž se žalobce (P. P. coby insolvenční dlužník) domáhal vůči žalovaným [1/ A. I. OK v. o. s., jako insolvenčnímu správci žalobce, a 2/ P. r. a. s. (dále též jen „společnost P“)] určení, že ve výroku označená kupní smlouva je neplatná (bod I. výroku).
>
> [2] Rozhodl o nákladech řízení (body II. a III. výroku).

2. Insolvenční soud – vycházeje z ustanovení § 289 odst. 3 a § 293 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – dospěl po provedeném dokazování k následujícím závěrům:

3. Za pokyn k prodeji (zajištěného majetku) odpovídá zajištěný věřitel a za zpeněžení (téhož) insolvenční správce. První žalovaný postupoval dle pokynu zajištěného věřitele [Českého inkasního kapitálu, a. s. (dále též jen „zajištěný věřitel Č“)] ze dne 3. 7. 2020 (k prodeji pozemků mimo dražbu nejvyšší učiněné nabídce, tj. za kupní cenu 7.500 Kč).

4. Žalobcem namítaná nevýhodnost prodeje není významná pro posouzení platnosti kupní smlouvy. Podmínkou platnosti je dle ustanovení § 289 odst. 3 insolvenčního zákona dostatečné určení kupní ceny, která nemusí odpovídat reálné hodnotě předmětu koupě (v době prodeje pozemků dle prvního žalovaného vyšší cenu nikdo nenabídl). Kupní smlouva proto není neplatná ani pro rozpor s dobrými mravy.

5. K odvolání žalobce Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 16. 6. 2022:

> [1] Potvrdil rozsudek insolvenčního soudu (první výrok).
>
> [2] Rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý a třetí výrok).

6. Odvolací soud – vycházeje z ustanovení § 289 odst. 1 a 3 a § 293 insolvenčního zákona, a z ustanovení § 580 odst. 1 a § 588 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“) – dospěl po přezkoumání napadeného rozhodnutí k následujícím závěrům:

7. Odůvodnění napadeného rozsudku obsahuje rozpor mezi skutkovými zjištěními, dle kterých zajištěný věřitel Č udělil insolvenčnímu správci souhlas se zpeněžením nemovitostí, a právním závěrem, dle kterého zajištěný věřitel Č udělil insolvenčnímu správci pokyn ke zpeněžení. Lze souhlasit s odvolací námitkou, že odůvodnění napadeného rozsudku je z tohoto důvodu nepřezkoumatelné. Odvolací soud má nicméně současně za to, že označená nepřezkoumatelnost nebránila žalobci formulovat vůči napadenému rozsudku odvolací důvody. Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3466/2013 [usnesení je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu], nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2543/2011, uveřejněný pod číslem 100/2013 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 100/2013“). Proto odvolací soud přes existenci této vady nepřistoupil ke zrušení napadeného rozsudku a věcně jej přezkoumal.

8. Podání zajištěného věřitele Č ze dne 3. 7. 2020 je formulováno jako udělení souhlasu

insolvenčnímu správci se zpeněžením dle ustanovení § 289 odst. 1 insolvenčního zákona. Pokyn zajištěného věřitele dle ustanovení § 293 insolvenčního zákona je procesním úkonem; srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2020, sen. zn. 29 ICdo 87/2018. V rozsahu, v němž účinky konkrétního pokynu zajištěného věřitele směřují do oblasti práva hmotného, pak jde o právní jednání; srov. Kratěna, Š.: Právní povaha pokynu zajištěného věřitele, https://advokatnidenik.cz. Přezkoumávaný procesní úkon zajištěného věřitele Č, který směřoval k uzavření kupní smlouvy, je tedy třeba vykládat nejen podle obsahu, ale také podle úmyslu zajištěného věřitele. Z projevu vůle zajištěného věřitele Č pak lze bez pochybností uzavřít, že zajištěný věřitel Č chtěl po insolvenčním správci, aby zajištěné nemovitosti prodal přímým prodejem mimo dražbu za stanovenou kupní cenu. Výkladem projevené vůle ve smyslu § 556 odst. 1 o. z. tak lze dospět k závěru, že úmyslem zajištěného věřitele Č bylo dát insolvenčnímu správci pokyn ke zpeněžení nemovitostí; z následného chování insolvenčního správce (spočívajícího v uzavření kupní smlouvy), je pak zřejmé, že tento úmysl mu byl znám a takto jej i vnímal.

9. Žalovaný tedy v době zpeněžení nemovitosti měl pokyn zajištěného věřitele Č k takovému právnímu jednání, přičemž rozhodná byla existence pokynu v době účinnosti kupní smlouvy.

10. Nad rámec výše uvedeného odvolací soud dovozuje, že ani posouzení pokynu zajištěného věřitele Č jako výlučně procesního úkonu (jen podle obsahu) by nevedlo (se zřetelem k dikci § 580 odst. 1 o. z.) k závěru o neplatnosti kupní smlouvy (pro rozpor se zákonem). Z důvodové zprávy k zákonu č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů [jímž bylo (nově) formulováno ustanovení § 293 odst. 1 insolvenčního zákona] totiž plyne, že úmysl zákonodárce směřoval již před novelizací § 293 insolvenčního zákona k tomu, aby ono ustanovení bylo aplikováno jako *lex specialis* a aby insolvenční správce postupoval pouze dle pokynů zajištěného věřitele. Smyslem a účelem posuzované normy tak je, aby zajištěný majetek byl zpeněžován podle vůle zajištěného věřitele, což se stalo (byť z čistě procesního pohledu nešlo o řádný projev vůle). Uzavřením kupní smlouvy byl (tedy) šetřen smysl a účel § 293 odst. 1 insolvenčního zákona.

11. Kupní smlouva není neplatná ani pro namítaný rozpor s dobrými mravy; případná nevýhodnost prodeje (co do nízké kupní ceny) může založit odpovědnost insolvenčního správce a zajištěného věřitele, avšak nemá význam pro posouzení platnosti kupní smlouvy; srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2020, sen. zn. 29 ICdo 8/2018, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2020, sen. zn. 29 ICdo 114/2018.

12. Za této situace není důvodná odvolací námitka, že insolvenční soud neprovedl žalobcem navržené důkazy k prokázání toho, že kupní cena je nepřiměřeně nízká (pro posouzení důvodnosti podané žaloby je tato skutečnost právně bezvýznamná); proto žalobcem navržené důkazy neprovedl ani odvolací soud.

## II.
## Dovolání a vyjádření k němu

13. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí jednak na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, jednak na vyřešení právní otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Konkrétně jde o tyto otázky:

> [1] Došlo hodnocením kupní smlouvy jako platné k odchýlení od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu?

[2] Jaká je povaha pokynu zajištěného věřitele; jde o procesní úkon, který se vykládá podle svého obsahu, nebo je třeba zohlednit i úmysl jednajícího?

14. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

15. V rámci podaného dovolání dovolatel především nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu není nepřezkoumatelné, vytýkaje insolvenčnímu soudu, že přijal závěry, které nemají oporu v provedeném dokazování, nevypořádal se s některými jeho argumenty a neuvedl, proč neprovedl jím navržený důkaz sdělením A. K. (dále jen „A. K.“), maje za to, že nedostatky odůvodnění rozsudku insolvenčního soudu mu způsobily újmu. K tomu v návaznosti na označenou literaturu zdůrazňuje, že je nepochybně namístě požadovat, aby soudní rozhodnutí z hlediska jeho odůvodnění obsahovalo zákonem předepsané náležitosti a dovolává se závěrů rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 2009, sp. zn. 30 Cdo 1792/2009, na téma nepřezkoumatelnosti rozhodnutí v návaznosti na skutková zjištění. Míní, že insolvenční soud se nezabýval zásadním argumentem, že nelze zaměňovat pokyn zajištěného věřitele směřující ke zpeněžení zajištěného majetku se „souhlasem“ zajištěného věřitele (jímž je podání z 3. 7. 2020), jelikož obsahově jde o odlišné úkony. K tomu s odvoláním na závěry obsažené v nálezu Ústavního soudu ze dne 4. 9. 2002, sp. zn. I. ÚS 113/02 [jde o nález uveřejněný pod číslem 109/2002 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, který je (stejně jako další rozhodnutí Ústavního soudu zmíněná níže) dostupný i na webových stránkách Ústavního soudu], uvádí, že je povinností soudu vypořádat se s účastníkem uplatněnými právně relevantními tvrzeními a dovozuje, že vady odůvodnění rozsudku insolvenčního soudu vedly k porušení jeho práva na spravedlivý proces.

16. K položeným otázkám argumentuje dovolatel následovně:

K otázce č. 1 (K hodnocení kupní smlouvy jako platné)

17. Závěr soudů, že nevýhodnost prodeje může založit odpovědnost insolvenčního správce a zajištěného věřitele, avšak není významná pro posouzení platnosti kupní smlouvy, má dovolatel za rozporný s konstantní judikaturou Nejvyššího soudu. K tomu se [k institutu neúměrného zkrácení (*laesio enormis*) a k dobrým mravům] dovolává závěrů rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2012, sp. zn. 30 Cdo 21/2012. K závěru odvolacího soudu, že prodej nemovitostí za nevýhodnou cenu a pochybení insolvenčního soudu při zpeněžení nemovitostí (z nichž dovolatel usuzoval na rozpor s dobrými mravy) jsou skutečnostmi, které nemohou mít vliv na platnost kupní smlouvy, dovolatel připouští, že nepřiměřeně nízká kupní cena nezpůsobuje neplatnost kupní smlouvy sama o sobě. Míní však, že zde jsou i další okolnosti, pro které je posledně označené rozhodnutí uplatnitelné v této věci.

18. K těmto (dalším) okolnostem patří zejména postup prvního žalovaného, který vyvinul pouze minimální snahu o dosažení co nejvyššího výtěžku zpeněžení. Inzercí na téměř neznámém portálu (www.burzaspravcu.cz) nedostál první žalovaný povinnosti vynaložit maximální úsilí k dosažení co nejvyššího uspokojení věřitelů, když je obecně známo, že trh s nemovitostmi je realizován na mnohem známějších a navštěvovanějších portálech. Význam dalších okolností uzavření kupní smlouvy je dán charakterem insolvenčního řízení. Dlužník je zbaven dispozičních oprávnění ke svému majetku a může tak pouze přihlížet krokům insolvenčního správce. O to více je třeba dbát na kontrolu insolvenčního správce při zpeněžování majetku dlužníka. V této souvislosti je nepochybné, že dlužník sám by nikdy nepřistoupil k prodeji nemovitostí za cenu představující pouhý zlomek jejich hodnoty. Nemovitosti přitom nepředstavují žádný obtížně zpeněžitelný majetek, což plyne i ze zájmu vlastníka sousedního pozemku; ten by nepochybně projevil zájem i vůči prvnímu žalovanému (kdyby bylo zpeněžení prezentováno na standardních inzertních serverech).

K otázce č. 2 (K povaze pokynu zajištěného věřitele)

19. Závěr odvolacího soudu, že pokyn zajištěného věřitele může mít povahu právního jednání, směřují-li jeho účinky do oblasti hmotného práva (a proto je třeba jej vykládat s ohledem na zamýšlený úmysl jednajícího), má dovolatel za nesprávný.

20. Procesní úkony jsou definovány jako projevy nebo jednání subjektů řízení, které procesní právo předvídá a upravuje a kterým přiznává účinky na vznik, další rozvíjení, změnu nebo zánik procesněprávního vztahu. Procesní úkony (podání) účastníků mají nejčastěji podobu návrhů v nejširším slova smyslu. Právním jednáním je pak takové chování subjektu práva, jež je podle ustanovení zákona způsobilé vyvolat právní následky (vznik, změnu nebo zánik práv nebo povinností).

21. Procesní úkony adresuje účastník soudu a v jejich obsahu projevuje vůli směřující k uplatnění procesních práv nebo plnění procesních povinností v řízení. U hmotněprávních úkonů směřuje projev vůle ke vzniku, změně nebo zániku práv a povinností podle hmotného práva.

22. U procesních úkonů se obecně nerozlišuje jejich platnost a neplatnost, popřípadě zdánlivost. Procesní účinky úkonu buď nastávají, nebo nenastávají, popřípadě zanikají. Není-li zřejmé kdo, popřípadě jaký procesní úkon činí (úkon je nesrozumitelný nebo neurčitý), nebo nemá-li úkon stanovené náležitosti, jde o úkon vadný.

23. Při zkoumání povahy pokynu zajištěného věřitele je na místě připomenout postavení insolvenčního správce, který je podle judikatury procesním subjektem podřízeným insolvenčnímu soudu a je součástí moci soudní. S ohledem na zařazení insolvenčního správce do moci soudní je třeba posuzovat případná právní jednání činěná vůči němu obdobně, jako by byla činěna vůči soudu. V této souvislosti je namístě zmínit typická právní jednání, která jsou realizována v soudním řízení, kterými jsou zejména námitka promlčení, výzva k plnění, započtení, oznámení o postoupení pohledávky, prominutí dluhu, uznání dluhu, výpověď nebo odstoupení od smlouvy, narovnání, apod. Pro právní jednání je typické, že vycházejí ze soukromého práva. Z uvedeného nepochybně vyplývá, že pokyn zajištěného věřitele Č je bez jakýchkoliv pochybností procesním úkonem, neboť:

> [1] jde o návrh v širším slova smyslu, když jde o podání, které směřuje vůči procesnímu subjektu, respektive vůči moci soudní, kterým zajištěný věřitel uplatňuje svá procesní práva a modifikuje postup insolvenčního správce v řízení,
>
> [2] insolvenční správce může pokyn odmítnut, což u právních jednání možné není,
>
> [3] se u něj nerozlišuje (nezkoumá) [ne]platnost.

24. Ze zásady neformálnosti procesních úkonů vyplývá, že je soud posuzuje podle jejich obsahu. Srov. závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2015, sp. zn. 21 Cdo 369/2015 (jde o usnesení uveřejněné v časopise Soudní judikatura, číslo 7, ročníku 2016, pod číslem 84), a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2019, sp. zn. 30 Cdo 2865/2019.

25. Na základě výkladových pravidel pro procesní úkony nelze ohledně pokynu zajištěného věřitele Č sdílet názor obou soudů, že jde o pokyn zajištěného věřitele ve smyslu § 293 insolvenčního zákona. Podání zajištěného věřitele Č ze dne 3. 7. 2020 nenaznačuje, že jde o takový pokyn, neboť:

> [1] Je označeno jako „Souhlas s prodejem nemovitého majetku“.
>
> [2] obsahuje souhlas zajištěného věřitele Č s prodejem majetku v majetkové podstatě dlužníka mimo dražbu, a to s odkazem na § 289 insolvenčního zákona.

26. Předmětná listina tedy není pokynem zajištěného věřitele podle § 293 insolvenčního zákona; jde o souhlas věřitele podle § 289 insolvenčního zákona, tedy o zcela jiné procesní podání.

27. Za správný nemá dovolatel ani názor odvolacího soudu, že procesní úkon zajištěného věřitele Č směřoval k uzavření kupní smlouvy, takže je třeba jej vykládat nejen podle obsahu, ale také podle úmyslu zajištěného věřitele Č. Z podání je totiž patrno, že úmyslem zajištěného věřitele bylo udělit souhlas s prodejem mimo dražbu podle § 289 insolvenčního zákona (který není pokynem zajištěného věřitele ke zpeněžení); o kupní smlouvě se podání nezmiňuje.

28. Z výše uvedeného dovolatel uzavírá, že správnou odpovědí na položenou otázku je odpověď, že pokyn zajištěného věřitele podle § 293 insolvenčního zákona má povahu procesního úkonu, a proto je třeba jej vykládat výhradně podle obsahu.

29. Ke zpeněžení nemovitostí tudíž došlo v rozporu s insolvenčním zákonem, neboť první žalovaný neměl pokyn zajištěného věřitele Č ke zpeněžení a současně porušil podmínky určené ustanovením § 293 insolvenčního zákona, v důsledku čehož kupní smlouva nebyla platně uzavřena.

30. První žalovaný ve vyjádření navrhuje dovolání zamítnout, maje za to, že napadené rozhodnutí se neodchýlilo od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu představované např. rozsudkem Nejvyššího soudu sen. zn. 29 ICdo 8/2018 nebo usnesením Nejvyššího soudu sen. zn. 29 ICdo 114/2018.

31. Druhý žalovaný ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout, odkazuje na podání, která učinil v předchozích fázích řízení a uváděje, že dovolání opakuje argumentaci uplatněnou v předchozích fázích řízení.

## III.
## Přípustnost dovolání

32. Pro dovolací řízení je rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.

33. Nejvyšší soud se nejprve zabýval podmínkami řízení a přípustností dovolání.

34. V průběhu dovolacího řízení insolvenční soud usnesením ze dne 22. 5. 2023, zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne v 8.39 hodin, které nabylo právní moci dne 7. 6. 2023, zrušil konkurs na majetek dlužníka (dovolatele) po splnění rozvrhového usnesení (§ 308 odst. 1 písm. c/ insolvenčního zákona), čímž insolvenční řízení skončilo (srov. § 309 odst. 4 insolvenčního zákona).

35. K tomu je nutné již na tomto místě uvést, že vzhledem k době vydání rozhodnutí o úpadku dlužníka (5. 10. 2015) byl pro insolvenční řízení vedené na majetek dlužníka až do jeho skončení i v době od 1. 6. 2019 rozhodný insolvenční zákon ve znění účinném do 31. 5. 2019 [srov. článek II (Přechodné ustanovení) části první zákona č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony]. Totéž pravidlo platí i pro incidenční spory insolvenčním řízením vyvolané a projednávané v jeho rámci (§ 2 písm. d/, § 160 odst. 1 insolvenčního zákona).

36. S přihlédnutím k ustanovení § 159 odst. 1 písm. f/, odst. 4 a 5 insolvenčního zákona lze v tomto

incidenčním sporu nadále pokračovat, s tím, že dnem skončení insolvenčního řízení (7. 7. 2023) by se účastníkem incidenčního sporu na místě insolvenčního správce měl stát (bez dalšího) dlužník. Vzhledem k tomu, že dlužník se tohoto sporu již účastní (jako žalobce) a je zjevné, že nemůže být současně žalobcem i žalovaným (prvním žalovaným místo insolvenčního správce), promítla se pravidla formulovaná v označených ustanoveních insolvenčního zákona tak, že na straně žalované zůstala jako jediný žalovaný společnost P, což se projevilo i v označení účastníků v záhlaví tohoto rozhodnutí.

37. Dovolání nesměřuje proti žádnému z usnesení vypočtených v § 238a o. s. ř., takže zbývá určit, zda je přípustné podle § 237 o. s. ř. (když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání podle § 237 o. s. ř., vypočtených v § 238 o. s. ř.).

38. Důvod připustit dovolání Nejvyšší soud nemá pro řešení právní otázky č. 1 (K hodnocení kupní smlouvy jako platné). V posouzení této otázky je napadené rozhodnutí (oproti mínění dovolatele) souladné s níže označenou (ustálenou) judikaturou Nejvyššího soudu.

39. Judikatura Nejvyššího soudu ke zpeněžování majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka prodejem mimo dražbu je (totiž) ustálena v závěru, že podle § 289 odst. 2 věty první insolvenčního zákona lze při prodeji mimo dražbu kupní cenu stanovit pod cenu odhadní. Srov. shodně již usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2017, sen. zn. 29 NSČR 47/2015, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 8, ročníku 2018, pod číslem 105, rozsudek Nejvyššího soudu sen. zn. 29 ICdo 8/2018 (ústavní stížnost podanou proti tomuto rozsudku odmítl Ústavní soud usnesením ze dne 17. 8. 2020, sp. zn. II. ÚS 1632/20), rozsudek Nejvyššího soudu sen. zn. 29 ICdo 87/2018 a rozsudek Nejvyššího soudu sen. zn. 29 ICdo 99/2020.

40. Případná (ne)výhodnost takového prodeje může založit odpovědnost insolvenčního správce a zajištěného věřitele, avšak není významná pro posouzení platnosti kupní smlouvy. Srov. opět rozsudek Nejvyššího soudu sen. zn. 29 ICdo 8/2018, rozsudek Nejvyššího soudu sen. zn. 29 ICdo 87/2018 a rozsudek Nejvyššího soudu sen. zn. 29 ICdo 99/2020, jakož i (dále) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2022, sp. zn. 29 Cdo 380/2020.

41. Napadené rozhodnutí z mezí této judikatury Nejvyššího soudu nevybočuje ani s přihlédnutím k obsahu dovolacích námitek.

42. Nejvyšší soud nicméně shledává dovolání přípustným pro posouzení dovoláním předestřené právní otázky č. 2 (K povaze pokynu zajištěného věřitele), když potud jde o věc dovolacím soudem v daných souvislostech neřešenou.

43. Námitkou nepřezkoumatelnosti rozsudku insolvenčního soudu vystihuje dovolatel tzv. jinou vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Existenci takových vad zkoumá dovolací soud u přípustného dovolání z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), takže Nejvyšší soud neshledává účelným zabývat se (poté, co dovolání připustil pro řešení otázky č. 2) samostatně přípustností dovolání u této námitky, se kterou se vypořádá v mezích přípustného dovolání.

## IV.
## Důvodnost dovolání

44. Nejvyšší soud se zabýval nejprve tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

45. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

46. Při úvaze, zda právní posouzení věci odvolacím soudem je ve smyslu ustanovení § 241a odst. 1 o. s. ř. správné, vychází dovolací soud ze skutkových závěrů odvolacího soudu a nikoli z těch skutkových závěrů, které v dovolání na podporu svých právních argumentů (případně) nejprve zformuluje sám dovolatel. Srov. shodně např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. 29 Odo 268/2003, uveřejněného pod číslem 19/2006 Sb. rozh. obč., a rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. 31 Cdo 3881/2009, uveřejněného pod číslem 10/2014 Sb. rozh. obč. Pro tyto účely se též nezabývá námitkami, jež dovolatel ke skutkovému stavu věci, z nějž vyšel odvolací soud, snesl prostřednictvím tvrzení o vadách řízení ve smyslu § 242 odst. 3 o. s. ř.

47. Pro právní posouzení věci jsou rozhodná následující skutková zjištění (z nichž vyšly oba soudy):

48. Usnesením ze dne 5. 10. 2015, (zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne v 13.11 hodin), insolvenční soud (mimo jiné) zjistil úpadek dovolatele (bod I. výroku) a prohlásil konkurs na jeho majetek (bod II. výroku).

49. Usnesením ze dne 21. 12. 2015, (zveřejněným v insolvenčním rejstříku dne 22. 12. 2015 v 11.48 hodin), insolvenční soud potvrdil usnesení schůze věřitelů o odvolání dosavadní insolvenční správkyně dlužníka z funkce a o ustanovení prvního žalovaného insolvenčním správcem dlužníka.

50. Při přezkumném jednání, jež se konalo dne 21. 12. 2015, byly zjištěny i pohledávky věřitele č. 6 Komerční banky, a. s. (dále jen „banka“), jako zajištěné (i) nemovitostmi, které byly předmětem kupní smlouvy.

51. Usnesením ze dne 7. 1. 2016, (zveřejněným v insolvenčním rejstříku téhož dne ve 14.57 hodin), insolvenční soud určil, že konkurs na majetek dlužníka bude projednán jako nepatrný.

52. Usnesením ze dne 28. 5. 2019, (zveřejněným v insolvenčním rejstříku dne 29. 5. 2019 v 11.59 hodin), které nabylo právní moci dne 29. 5. 2019, insolvenční soud připustil, aby na místo banky vstoupil do insolvenčního řízení zajištěný věřitel Č.

53. V (doplněném) soupisu majetkové podstaty dlužníka (B-26) byly k 11. 10. 2019 mimo jiné sepsány (pod položkou č. 3) dva pozemky zapsané na listu vlastnictví č. 1, vedeném u Katastrálního úřadu pro Moravskoslezský kraj, Katastrální pracoviště Třinec, pro obec B., katastrální území B. (dále též jen „nemovitosti“), jako majetek dlužníka.

54. Podáním datovaným 28. 5. 2020 (B-39) souhlasil zástupce věřitelů ve smyslu § 289 insolvenčního zákona s prodejem nemovitostí mimo dražbu nejvyšší učiněné nabídce (za kupní cenu ve výši 7.500 Kč).

55. Podání zajištěného věřitele Č, datované 3. 7. 2020 (B-34), adresované insolvenčnímu správci dlužníka a označené jako „Souhlas s prodejem nemovitého majetku“ obsahuje následující sdělení:

> „Ve věci insolvenčního řízení dlužníka (…) tímto udělujeme v pozici věřitele ve smyslu § 289 insolvenčního zákona souhlas s prodejem nemovitého majetku uvedeného v soupisu majetkové podstaty ze dne 11. 10. 2019 pod položkou poř. č. 3, tj. nemovitostí zapsaných na listu vlastnictví č. 1, pro katastrální území B., mimo dražbu nejvyšší učiněné nabídce, tj. za kupní cenu ve výši 7.500 Kč.“

56. Insolvenční správce dlužníka (jako prodávající) uzavřel se společností P (jako kupujícím) dne 3. 8. 2020 kupní smlouvu, jejímž předmětem byl převod nemovitostí do vlastnictví kupujícího za dohodnutou (a před podpisem kupní smlouvy uhrazenou) kupní cenu ve výši 7.500 Kč. Společnost P je na tomto základě zapsána jako vlastník nemovitostí v katastru nemovitostí. Kupní smlouvu

zveřejnil insolvenční soud v insolvenčním rejstříku dne 2. 9. 2020 v 10.15 hodin (B-34).

57. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení insolvenčního zákona (ve znění účinném do 31. 5. 2019, pro věc rozhodném) a občanského soudního řádu (ve znění, jež od podání žaloby nedoznalo změn):

§ 7 (insolvenčního zákona)
Použití občanského soudního řádu a zákona o zvláštních řízeních soudních

Nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení, použijí se pro insolvenční řízení a pro incidenční spory přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu týkající se sporného řízení, a není-li to možné, ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních; ustanovení týkající se výkonu rozhodnutí nebo exekuce se však použijí přiměřeně jen tehdy, jestliže na ně tento zákon odkazuje.

§ 9 (insolvenčního zákona)

Procesními subjekty podle tohoto zákona jsou

a/ insolvenční soud,

b/ dlužník,

c/ věřitelé, kteří uplatňují svá práva vůči dlužníku,

d/ insolvenční správce, popřípadě další správce,

e/ státní zastupitelství, které vstoupilo do insolvenčního řízení nebo do incidenčního sporu, a

f/ likvidátor dlužníka.

§ 14 (insolvenčního zákona)

(1) Účastníky insolvenčního řízení jsou dlužník a věřitelé, kteří uplatňují své právo vůči dlužníku.

(…)

§ 289 (insolvenčního zákona)

(1) Prodej mimo dražbu může insolvenční správce uskutečnit se souhlasem insolvenčního soudu a věřitelského výboru. Při udělení souhlasu může insolvenční soud stanovit podmínky prodeje. Dokud není souhlas insolvenčním soudem a věřitelským výborem udělen, nenabývá smlouva o prodeji mimo dražbu účinnosti. Souhlas insolvenčního soudu a věřitelského výboru není nutný k prodeji věcí bezprostředně ohrožených zkázou nebo znehodnocením, jakož i věcí běžně zcizovaných při pokračujícím provozu dlužníkova podniku.

(2) Při prodeji mimo dražbu lze kupní cenu stanovit pod cenu odhadní. Insolvenční správce přitom přihlédne i k nákladům, které by jinak bylo nutné vynaložit na správu zpeněžovaného majetku.

(3) Platnost smlouvy, kterou došlo ke zpeněžení prodejem mimo dražbu, lze napadnout jen žalobou podanou u insolvenčního soudu nejpozději do 3 měsíců ode dne zveřejnění smlouvy v

insolvenčním rejstříku. Platnost smlouvy, kterou došlo ke zpeněžení prodejem mimo dražbu, lze napadnout žalobou podanou u insolvenčního soudu i po uplynutí lhůty podle věty první, nebyl-li nabyvatel v dobré víře.

§ 293 (insolvenčního zákona)

(1) Jde-li o zpeněžení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, která slouží k zajištění pohledávky, je insolvenční správce vázán pokyny zajištěného věřitele směřujícími ke zpeněžení; je-li zajištěných věřitelů více, uděluje tyto pokyny zajištěný věřitel, jehož pohledávka se uspokojuje ze zajištění jako první v pořadí. Jestliže zajištěný věřitel neudělí příslušné pokyny ani ve lhůtě určené insolvenčním soudem, má právo je udělit zajištěný věřitel, jehož pohledávka se uspokojuje ze zajištění jako další v pořadí. Insolvenční správce může tyto pokyny odmítnout, má-li za to, že předmět zajištění lze zpeněžit výhodněji; v takovém případě požádá insolvenční soud o jejich přezkoumání v rámci dohlédací činnosti.

(2) Ustanovení § 230 odst. 3 až 5 platí obdobně. Ustanovení § 286 odst. 2, § 287 odst. 2 a § 289 odst. 1 se použije jen tehdy, není-li zde pokynu zajištěného věřitele.

Úkony účastníků

§ 41 (o. s. ř.)

(1) Účastníci mohou provádět své úkony jakoukoli formou, pokud zákon pro některé úkony nepředepisuje určitou formu.

(2) Každý úkon posuzuje soud podle jeho obsahu, i když je úkon nesprávně označen.

(3) Hmotněprávní jednání účastníka učiněné vůči soudu je účinné také vůči ostatním účastníkům, avšak teprve od okamžiku, kdy se o něm v řízení dozvěděli; to platí i tehdy, je-li pro platnost hmotněprávního jednání předepsána písemná forma. Ustanovení § 40 odst. 3 se použije obdobně.

58. Ve výše ustaveném skutkovém a právním rámci činí Nejvyšší soud k otázce č. 2 následující závěry:

59. Nejvyšší soud úvodem podotýká, že v dané věci nejde o to, že by odvolací soud upřel podání zajištěného věřitele Č z 3. 7. 2020 povahu procesního úkonu [odvolací soud sám uzavírá, že jde o procesní úkon (srov. reprodukci napadeného rozhodnutí v odstavci 8. odůvodnění shora a odstavec 25. odůvodnění napadeného rozhodnutí)], nýbrž o to, zda má (podle odvolacího soudu) zároveň povahu právního jednání podle práva hmotného (a proto se projev vůle v něm vyjádřený vykládá podle pravidel práva hmotného).

60. Procesním úkonem je typově projev vůle účastníka soudního řízení adresovaný soudu a směřující k uplatnění procesních práv, ke splnění procesních povinností nebo k jiným procesním následkům, které s takovým projevem právní předpisy spojují. Každý projev vůle, který účastník učinil vůči soudu a kterým sleduje právní následky v procesněprávním vztahu, je procesním úkonem Srov. shodně v literatuře např. Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2009, str. 258. Procesním úkonem nicméně nemusí být jen podání adresované přímo soudu. Může jít o projev vůle učiněný v rámci daného soudního řízení přímo proti některému z jeho procesních subjektů proto, že tak stanoví (předpokládá) zákon, přičemž role soudu se v takovém případě může omezit na plnění kontrolních funkcí [posouzení, zda podání, jež má mít zákonem předvídané procesní následky, tyto následky vyvolalo, tak aby se i jeho prostřednictvím naplnil (mohl naplnit) účel daného soudního řízení]. Srov. k tomu v literatuře např. již Hora, V.: Československé

civilní právo procesní, díl II., vydání první (nákladem vlastním), Praha 1922 (dále jen „Hora“), str. 107-108, nebo Coufalík, P.: Vzájemný vztah právních jednání a procesních úkonů. In: Bejček, J., Fiala, J., Koukal, P., Šilhán, J., Valdhans, J.: Dny práva 2016 – Days of Law 2016, Část VIII. Právní jednání, Masarykova univerzita, Brno 2017.

61. Pokyn zajištěného věřitele směřující ke zpeněžení zajištění výše rozebranému pojetí procesního úkonu odpovídá. Jde o jednostranné podání účastníka insolvenčního řízení (§ 14 odst. 1 insolvenčního zákona) adresované zvláštnímu procesnímu subjektu, jímž je insolvenční správce dlužníka (§ 9 písm. d/ insolvenčního zákona). Současně jde o podání, jehož existenci insolvenční zákon při zpeněžení zajištění předpokládá (§ 293 odst. 1 insolvenčního zákona), a které vyvolává (je-li učiněno) zákonem předvídané procesní účinky [podle § 293 odst. 1 insolvenčního zákona takový pokyn zavazuje adresáta (insolvenčního správce dlužníka) pro účely zpeněžení zajištění a vylučuje z možnosti udělit pokyn zajištěného věřitele, jehož pohledávka se uspokojuje ze zajištění jako další v pořadí, a podle § 293 odst. 2 věty druhé insolvenčního zákona jeho udělení vylučuje u zajištění postup podle ustanovení § 286 odst. 2, § 287 odst. 2 a § 289 odst. 1 insolvenčního zákona]. Současně jde o projev vůle (podání), jehož účinky lze překonat rozhodnutím insolvenčního soudu vydaným rámci dohlédací činnosti (srov. ustanovení § 293 odst. 1 věty třetí části věty za středníkem insolvenčního zákona). K tomu, že dohlédací činnost insolvenčního soudu je ve smyslu ustanovení § 10 písm. b/ insolvenčního zákona též dohledem nad činností věřitelů, kteří uplatňují svá práva vůči dlužníku, srov. v podrobnostech usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2023, sen. zn. 29 ICdo 117/2022.

62. Procesní úkony se liší od právních jednání (jednání podle práva hmotného) především v tom, že právní účinky nevyvolávají samy o sobě, nýbrž až ve spojení s dalšími procesními úkony soudu či účastníků, jež jim v průběhu občanského soudního řízení předcházejí nebo po nich následují. Občanské soudní řízení (proces) samo směřuje (zejména jde-li o tzv. „sporné řízení“) k odhalení vad vůle, k nimž došlo při soukromoprávních jednáních stran, a soudním rozhodnutím pak mají být odčiněny účinky vadných projevů vůle při soukromoprávních jednáních. Je proto pojmově vyloučeno, aby pro omyl, který se projevil neshodou mezi jeho vůlí a jejím projevem, účastník řízení napadl platnost svého procesního úkonu, jehož prostřednictvím se uskutečňuje vlastní cíl občanského soudního řízení. Každý procesní úkon je proto nutno posuzovat podle toho, jak byl navenek projeven, nikoliv podle toho, jestli mezi projeveným procesním úkonem a vnitřní vůlí jednajícího je skutečný souhlas. Ani podstatný omyl účastníka mezi tím, co procesním úkonem projevil, a tím, co jím projevit chtěl, nemá žádný vliv na procesní úkon a jeho účinnost. Srov. např. již usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2003, sp. zn. 29 Odo 649/2001, uveřejněné pod číslem 11/2006 Sb. rozh. obč., jehož závěry Nejvyšší soud potvrdil v usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2012, sp. zn. 31 Cdo 2847/2011, uveřejněném pod číslem 72/2012 Sb. rozh. obč., a zopakoval je v odstavci 53. stanoviska pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. Plsn 1/2015, uveřejněného pod číslem 1/2017 Sb. rozh. st. V literatuře srov. k tomu např. opět Hora, str. 111-112, nebo Macur, J.: Lze posuzovat procesní jednání stran podle ustanovení hmotného práva o vadách právních úkonů? Právní rozhledy číslo 11, ročník 1995, str. 440-443.

63. Hora k uvedenému výstižně poznamenává (str. 111), že:

> „Procesní úkony nejsou samostatné, nepůsobí každý o sobě právních účinků, předchozí procesní úkon je podkladem a oporou pro další procesní úkony tak, jako kámen a cihla v budově, a teprve všechny dohromady tvoří celek; vybourávání jednotlivých kamenů a dodatečné odstraňování jich musí přirozeně vésti ku zřícení celé budovy. Procesem mají vady vůle, jež se sběhly při soukromoprávních jednáních, býti odhaleny, rozhodnutím soudním mají býti účinky vadných projevů soukromoprávních odčiněny. Kam by se však dospělo, když by bylo připuštěno, aby se mohlo jednotlivým prohlášením procesním z důvodu vad vůle odporovati a tím snad v rámci původního procesu nekonečnou řadu jiných procesů připouštěti, jichž předmětem by byly procesní úkony samy?“

64. Závěry formulované k procesním úkonům činěným v občanském soudním řízení sporném lze v dotčeném ohledu beze zbytku převzít i ohledně procesních úkonů (procesních podání) činěných v insolvenčním řízení, které je zvláštním druhem občanského soudního řízení (srov. odstavec 41. odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2023, sen. zn. 29 NSČR 141/2022).

65. Posouzení, zda příslušný procesní úkon (procesní podání) vyvolal (podle toho, jak byl navenek projeven) zákonem předvídané účinky, nebo zda má vady (a jaké následky takové vady mají) se děje na základě příslušného procesního předpisu; v insolvenčním řízení typově na základě insolvenčního zákona, s možností přiměřené aplikace občanského soudního řádu nebo zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (jsou-li splněny předpoklady formulované v § 7 insolvenčního zákona).

66. Posouzení, zda pokyn zajištěného věřitele podle § 293 insolvenčního zákona vyvolal (podle toho, jak byl navenek projeven) zákonem předvídané účinky, nebo zda má vady (a jaké následky takové vady mají) se přitom děje (v souladu s § 7 insolvenčního zákona) též na základě přiměřené aplikace § 41 o. s. ř. (jelikož insolvenční zákon nestanoví jinak a nejde o postup rozporný se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení).

67. Přitom ustanovení § 41 odst. 3 o. s. ř. výslovně počítá i s tím, že účastník řízení (nebo jiný k tomu oprávněný procesní subjekt) učiní součástí svého podání též hmotněprávní jednání, tedy právní jednání, které nevyvolává procesněprávní účinky [a právě proto vyžaduje (k vyvolání hmotněprávních účinků) vědomost ostatních účastníků o takovém právním jednání]. Ani v takovém případě nicméně nejde o to, že příslušný procesní úkon by měl být pro účely posouzení svého účinku poměřován normami hmotného práva jen proto, že příslušné podání obsahuje kromě něj i hmotněprávní jednání. Příkladem takového podání může být v občanském soudním řízení sporném např. podání, jímž žalovaný v rámci vyjádření k žalobě (procesní úkon) žalobou uplatněnou peněžitou pohledávku zčásti uzná (procesní úkon podle § 153a odst. 1 věta druhá o. s. ř.) a ve zbývajícím rozsahu učiní součástí podání hmotněprávní jednání jímž je jednostranný hmotněprávní projev vůle směřující k započtení své pohledávky proti pohledávce žalobce (hmotněprávní jednání podle § 41 odst. 3 o. s. ř.).

68. Na otázku (č. 2) položenou dovolatelem tedy Nejvyšší soud odpovídá tak, že pokyn zajištěného věřitele ke zpeněžení zajištění podle § 293 odst. 1 insolvenčního zákona je procesním úkonem, jehož účinky insolvenční soud zkoumá podle toho, jak byl navenek projeven, nikoliv podle toho, jestli mezi projeveným procesním úkonem a vnitřní vůlí jednajícího je skutečný souhlas.

69. Obsah pokynu zajištěného věřitele podle § 293 odst. 1 insolvenčního zákona měl Nejvyšší soud za určující pro posouzení jeho účinků též v rozsudku sen. zn. 29 ICdo 87/2018 (na který poukázal již odvolací soud). Nejvyšší soud tedy nesdílí (má za nesprávný) názor odvolacího soudu, že při zkoumání účinků podání zajištěného věřitele Č z 3. 7. 2020 byl soud oprávněn vykládat vůli projevenou zajištěným věřitelem Č podle § 556 odst. 1 o. z., tedy také podle úmyslu zajištěného věřitele Č.

70. Nejvyšší soud dodává, že pro závěr, že jde (jen) o procesní úkon, je bez významu (jelikož je nesprávný) argument, že insolvenční správce je „součástí moci soudní“ a proto je zapotřebí posuzovat právní jednání činěná vůči němu „obdobně, jako by byla činěna vůči soudu“ (srov. reprodukci dovolání v odstavci 23. shora). Takové postavení insolvenční správce nemá ani podle zákona č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ani podle insolvenčního zákona.

71. Vzhledem k tomu, že odvolací soud dále dovodil (srov. reprodukci napadeného rozhodnutí v odstavci 10. shora i odstavec 28. odůvodnění napadeného rozhodnutí), že byť z čistě procesního pohledu nešlo o řádný projev vůle, nezakládaly by jeho vady neplatnost kupní smlouvy, zabýval se Nejvyšší soud dále (v reakci na dovolací námitku, podle které vůbec nešlo o pokyn zajištěného věřitele dle § 293 odst. 1 insolvenčního zákona) tím, jaké účinky vyvolalo (mohlo vyvolat) podání

zajištěného věřitele Č z 3. 7. 2020 a jaký vliv měly jeho případné nedostatky na platnost kupní smlouvy.

72. K tomu Nejvyšší soud s poukazem na ustanovení § 41 odst. 2 o. s. ř. především uvádí, že pro posouzení účinků tohoto procesního úkonu není samo o sobě významné, že byl označen jako „Souhlas s prodejem nemovitého majetku“. Poměřováno obsahem podání (srov reprodukci jeho obsahu v odstavci 55. shora) zajištěný věřitel Č jím zřetelně projevil vůli (projevil souhlas) k tomu, aby insolvenční správce zpeněžil nemovitosti prodejem mimo dražbu za nejvyšší učiněnou nabídku, „tj. za kupní cenu ve výši 7.500 Kč“. Závěr, že nemůže jít o „pokyn“ podle § 293 odst. 1 insolvenčního zákona, vychází z nesprávného předpokladu, že iniciativa ke zpeněžení zajištění musí vždy prvotně vzejít od zajištěného věřitele (jehož „pokynem“ proces zpeněžení zajištění začíná). Přitom přímo dikce § 293 insolvenčního zákona předpokládá, že zajištěný věřitel (nebo některý ze zajištěných věřitelů) může zůstat v procesu zpeněžování pasivním (nečinným), takže tam, kde svou vůli neprojeví, ač tak mohl a měl učinit, nastoupí na jeho místo jiný zajištěný věřitel (další v pořadí) [§ 293 odst. 1 věta druhá insolvenčního zákona] nebo se prosadí obecný režim zpeněžování prodejem mimo dražbu (§ 293 odst. 2 věta druhá insolvenčního zákona, ve spojení s § 289 odst. 1 insolvenčního zákona).

73. Jestliže insolvenční správce dlužníka vyvine předběžnou iniciativu ke zpeněžení zajištění prodejem mimo dražbu (např. inzercí takového prodeje na inzertních portálech) v době, kdy zajištěný věřitel stále může udělit pokyn k jinému zpeněžení zajištění, není vyloučeno ani to, že iniciátorem sdělení, že je zde příležitost zpeněžit zajištění prodejem mimo dražbu za určitou (dosud nejvyšší) nabídku, adresovaného zajištěnému věřiteli, bude insolvenční správce dlužníka. „Pokyn“ zajištěného věřitele se v takovém případě může omezit na „přitakání“ takovému postupu (souhlas s ním). Jen proto, že akceptace postupu navrženého ohledně zpeněžení zajištění insolvenčním správcem dlužníka, projevená v podání zajištěného věřitele, bude v některých případech vyžadovat znalost vůle projevené insolvenčním správcem dlužníka při návrhu takového postupu zajištěnému věřiteli, nelze mít procesní úkon, jímž zajištěný věřitel onen postup akceptuje, za vadný (nevyvolávající zákonem předjímané účinky).

74. Nejvyšší soud tudíž nesdílí názor dovolatele, že podání z 3. 7. 2020 nebylo pokynem zajištěného věřitele ke zpeněžení zajištění podle § 293 odst. 1 insolvenčního zákona. Má naopak za to, že i bez znalosti předchozí komunikace zajištěného věřitele Č s insolvenčním správcem dlužníka lze podání (podle toho, co je v něm projeveno) míti za akceptaci takového postupu, jímž insolvenčního správce dlužníka zpeněží nemovitosti prodejem mimo dražbu za (dosud) nevyšší nabídku (7.500 Kč). O tom, že šlo o pokyn ve smyslu ustanovení § 293 odst. 1 insolvenčního zákona tedy Nejvyšší soud žádných pochyb nemá (a to ani při zohlednění nepřesného odkazu na ustanovení § 289 odst. 1 insolvenčního zákona v textu podání).

75. Dovolání tak potud není důvodné a právní posouzení věci je ve výsledku správné.

76. Zbývá vypořádat námitku nepřezkoumatelnosti rozsudku insolvenčního soudu. Pro účely tohoto posouzení jsou rozhodná následující ustanovení občanského soudního řádu (ve znění, jež od podání žaloby nedoznalo změn):

§ 120 (o. s. ř.)

> (1) Účastníci jsou povinni označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Soud rozhoduje, které z navrhovaných důkazů provede.
>
> (…)

§ 157 (o. s. ř.)

(…)

(2) Není-li dále stanoveno jinak, soud v odůvodnění rozsudku uvede, čeho se žalobce (navrhovatel) domáhal a z jakých důvodů a jak se ve věci vyjádřil žalovaný (jiný účastník řízení), stručně a jasně vyloží, které skutečnosti má prokázány a které nikoliv, o které důkazy opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, proč neprovedl i další důkazy, jaký učinil závěr o skutkovém stavu a jak věc posoudil po právní stránce; není přípustné ze spisu opisovat skutkové přednesy účastníků a provedené důkazy. Soud dbá o to, aby odůvodnění rozsudku bylo přesvědčivé. Odůvodnění uvedené v písemném vyhotovení rozsudku musí být v souladu s vyhlášeným odůvodněním.

(…)

§ 219a (o. s. ř.)

(1) Odvolací soud rozhodnutí zruší, jestliže

(…)

b/ rozhodnutí není přezkoumatelné pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů,

(…)

§ 242 (o. s. ř.)

(…)

(3) Rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a/ a b/ a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

(…)

77. K této námitce Nejvyšší soud uvádí, že napadené rozhodnutí není v dotčeném ohledu prosto vnitřního rozporu. Nelze totiž na jedné straně říci, že rozhodnutí soudu prvního stupně nepřezkoumatelné je, a na straně druhé uzavřít, že nepřezkoumatelnost nebránila odvolateli ve formulaci odvolacích důvodů (srov. reprodukci napadeného rozhodnutí v odstavci 7. shora a odstavec 23. odůvodnění napadeného rozhodnutí). Nepřezkoumatelnost rozhodnutí soudu prvního stupně je totiž (bez dalšího) důvodem pro jeho zrušení a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení (srov. § 219a odst. 1 písm. b/ o. s. ř.).

78. Poměřováno obsahem odůvodnění rozsudku insolvenčního soudu ovšem to, v čem odvolací soud spatřoval jeho nepřezkoumatelnost, žádnou nepřezkoumatelností není. Tím, že insolvenční soud podání určitého obsahu zevně označené jako „Souhlas s prodejem nemovitého majetku“ po právní stránce posoudil jako pokyn zajištěného věřitele podle § 293 odst. 1 insolvenčního zákona, totiž žádnou nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů svého rozhodnutí nezaložil (jak patrno i ze závěrů Nejvyššího soudu na dané téma).

79. Jinak je napadené rozhodnutí souladné s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, představovanou R 100/2013 (z nějž výslovně vychází). V R 100/2013 Nejvyšší soud vysvětlil, že

měřítkem toho, zda rozhodnutí soudu prvního stupně je či není přezkoumatelné, nejsou požadavky odvolacího soudu na náležitosti odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně, ale především zájem účastníků řízení na tom, aby mohli náležitě použít v odvolání proti tomuto rozhodnutí odvolací důvody. I když rozhodnutí soudu prvního stupně nevyhovuje všem požadavkům na jeho odůvodnění, není zpravidla nepřezkoumatelné, jestliže případné nedostatky odůvodnění nebyly – podle obsahu odvolání – na újmu uplatnění práv odvolatele. Poměřováno těmito závěry rozhodnutí insolvenčního soudu zjevně nebylo nepřezkoumatelné.

80. K tomu lze dodat, že z ustanovení § 157 odst. 2 o. s. ř. [které upravuje náležitosti odůvodnění písemného vyhotovení rozsudku a přiměřeně se prosazuje i pro odůvodnění rozhodnutí vydaných odvolacím soudem (§ 211 o. s. ř.)] ani z práva na spravedlivý proces nelze dovozovat povinnost soudů vypořádat se s každou jednotlivou námitkou účastníka řízení. Jak opakovaně vysvětlil Ústavní soud, není porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná (srov. nález Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, uveřejněný pod číslem 26/2009 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu. Rozhodnutí insolvenčního soudu vyhovuje i těmto požadavkům.

81. Způsob, jakým se odvolací soud vypořádal s námitkou neprovedení dalších (dovolatelem navržených) důkazů, též odpovídá ustálené judikatuře k výkladu ustanovení § 120 odst. 1 věty druhé o. s. ř. Tou je především rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 1998, sp. zn. 21 Cdo 1009/98, uveřejněný pod číslem 39/1999 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 39/1999“), nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2008, sp. zn. 21 Cdo 4841/2007, uveřejněný pod číslem 71/2009 Sb. rozh. obč. (dále jen „R 71/2009“). Z judikatury Ústavního soudu srov. např. nález ze dne 6. 12. 1995, sp. zn. II. ÚS 56/95, uveřejněný pod číslem 80/1995 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, nebo nález ze dne 13. 9. 1999, sp. zn. I. ÚS 236/1998, uveřejněný pod číslem 122/1999 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu.

82. Z R 39/1999 a R 71/2009 plyne, že soud neprovede důkazy, které jsou pro věc nerozhodné a nemohou směřovat ke zjištění skutkového stavu věci (ke zjištění skutečností předvídaných skutkovou podstatou právní normy), jakož i důkazy, které jsou zjevně nabízeny jen proto, aby řízení bylo účelově prodlouženo (důkazy pro rozhodnutí bezvýznamné). Stejně tak neprovede důkazy, které byly pořízeny nebo opatřeny v rozporu s obecně závaznými právními předpisy (důkazy nezákonné).

83. Závěr odvolacího soudu o nadbytečnosti dalšího dokazování obstojí tím spíše, že se týká právní otázky, pro jejíž zodpovězení neshledal Nejvyšší soud dovolání přípustným (otázky č. 1).

84. Dovolatelem namítanými vadami tudíž řízení není postiženo. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti, se pak nepodávají ani ze spisu.

85. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243d odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).

86. Výrok o nákladech dovolacího řízení se opírá o ustanovení § 243c odst. 3, § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř., když dovolání žalobce bylo zamítnuto, čímž žalovanému vzniklo právo na náhradu účelně vynaložených nákladů dovolacího řízení. Ty v dané věci sestávají z odměny advokáta za 1 úkon právní služby (sepis vyjádření k dovolání z 2. 11. 2022) určené podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátního tarifu), v aktuálním znění. Advokátce žalovaného přísluší za tento úkon právní služby mimosmluvní odměna dle § 11 odst. 1 písm. k/ advokátního tarifu.

87. Předmětný incidenční spor je ve smyslu ustanovení § 9 odst. 4 písm. c/ advokátního tarifu sporem ve věci rozhodované v insolvenčním řízení, u kterého se považuje za tarifní hodnotu částka 50.000 Kč. Tomu odpovídá (dle § 7 bodu 5. advokátního tarifu) mimosmluvní odměna ve výši 3.100 Kč. Spolu s částkou 300 Kč (odpovídající paušální částce náhrady hotových výdajů ve výši 300 Kč dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu), jde celkem o částku 3.400 Kč, kterou dovolací soud přiznal žalovanému k tíži žalobce.